

שער היחוד והאמונה – פרק ח

והנה מה שכתב הרמב"ם זכרונו לברכה שהקדוש ברוך הוא מהותו ועצמותו ודעתו הכל אחד ממש, אחדות פשוטה ולא מרובת כלל, כן הענין ממש בכל מדותיו של הקדוש ברוך הוא, ובכל שמותיו הקדושים והכנויים שפנו לו הנביאים וחכמינו זכרונם לברכה, כגון חנון ורחום וחסיד וכיוצא בהן. וכן מה שנקרא חכם, דכתיב "וגם הוא חכם וגו'" (ישעי' לא, ב), וכן רצונו, כי רוצה ה' את יראיו וחפץ חסד הוא, ורוצה בתשובתם של רשעים ואינו חפץ במיתתם וברשעתם, וטהור עינים מראות ברע – אין רצונו וחכמתו ומדת חסדו ורחמנותו ושאר מדותיו מוסיפים בו רבוי והרבה חס ושלום במהותו ועצמותו, אלא עצמותו ומהותו ורצונו וחכמתו ובינתו ודעתו ומדת חסדו וגבורתו ורחמנותו, ותפארתו הפלולה מחסדו וגבורתו, וכן שאר מדותיו הקדושות, הכל אחדות פשוטה ממש, שהיא היא עצמותו ומהותו. וכמו שכתב הרמב"ם זכרונו לברכה שדבר זה אין כח בפה לאמרו ולא באזן לשמעו ולא בלב האדם להכירו על בוריו.

כי האדם מצייר בשכלו כל המשפלות שרוצה להשפיל ולהבין, הכל כמות שהם בו. כגון שרוצה לצייר בשכלו מהות הרצון, או מהות חכמה או בינה או דעת, או מהות מדת חסד ורחמים וכיוצא בהן, הוא מצייר כלן כמות שהן בו. אבל באמת הקדוש ברוך הוא הוא רם ונשא וקדוש שמו, כלומר שהוא קדוש ומבדל רבובות עד אין קץ ותכלית מדרגות הבדלות למעלה מעלה מעלה וסוג ומין כל התשפחות והמעלות שיוכלו הנבראים להשיג ולצייר בשכלם.

כי המעלה ומדרגה הראשונה אצל הנבראים היא החכמה, שלכן נקראת ראשית, כי באמת היא ראשית ומקור כל החיות בנבראים, כי מהחכמה נמשכות בינה ודעת, ומהן נמשכות כל המדות שבנפש המשפלת, כמו אהבה וחסד ורחמים וכיוצא בהן. וכנראה בחוש, שהקטן שאין בו דעת הוא בכעס ותמיד ואכזרי, וגם אהבתו היא לדברים קטנים שאין ראוי לאהבם, מפני שאין בו דעת לאהוב דברים הראויים לאהבם, שהאהבה כפי הדעת. ומהמדות שבנפש נמשכות בה תיבות ואותיות המחשבה, שהנפש מחשבת בדבר שאוהבת, או איך לפעל החסד ורחמים, וכן בשאר מדות. ובכל מחשבה שבעולם מלבשת בה איזו מדה המביאה לחשב מחשבה זו, ומדה זו היא חיותה של מחשבה זו. ומאותיות המחשבה נמשכות אותיות הדבור, והן חיותן ממש. והדבור מביא לידי מעשה הצדקה וחסד, כגון המלך שמצוה לעבדיו לתן.

וגם כשהאדם עושה בעצמו איזה דבר, הרי כח הנפש וחיותה המתלבש בעשיה זו הוא כאין ממש לגבי כח הנפש וחיותה המתלבש בדבור האדם, וכערך ומשל הגוף לנשמה. וכן ערך אותיות הדבור לאותיות המחשבה, וכן ערך אותיות המחשבה למהות המדה המלבשת בה ומחיה אותה. וכן ערך מהות וחיות המדה לגבי החכמה ובינה ודעת, שכללותן הוא השכל, שממנו נמשכה מדה זו. וכל זה בנפש האדם ונפש כל הברואים שבכל העולמות עליונים ותחתונים, שבכלם החכמה היא ראשית ומקור החיות: נ